

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ, ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Βίκη Ντρίτσου

ΠΜΣ Ψηφιακές Μέθοδοι στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες

Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

2026-2027

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πληροφορίες μαθήματος

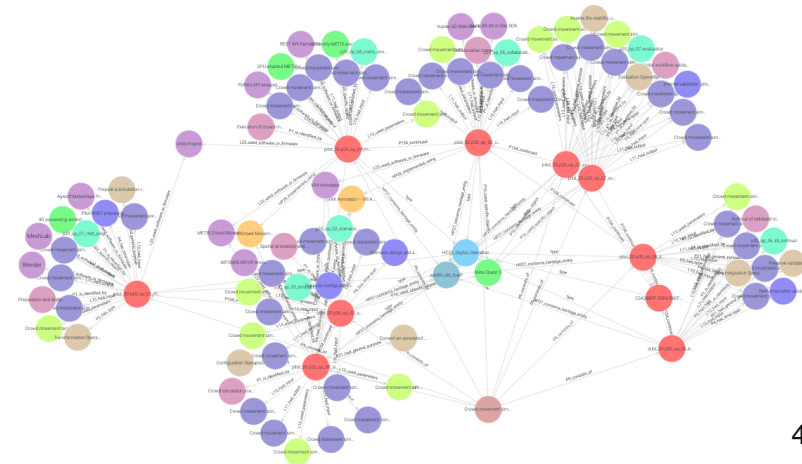

Εισαγωγή στους Ψηφιακούς Πόρους

Ας συστηθούμε!

- Διδασκαλία
 - Διδάσκουσα, Τμήμα Πληροφορικής Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
 - ΠΜΣ Διαχείριση, Επιμέλεια και Έκδοση Ψηφιακών Πόρων
 - ΠΜΣ Ανάπτυξη & Ασφάλεια Πληροφοριακών Συστημάτων
- Έρευνα
 - Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια, Μονάδα Ψηφιακής Επιμέλειας, Ε.Κ. Αθηνά
 - Σημασιολογικές τεχνολογίες, οντολογίες, γράφοι γνώσης, διαχείριση και διασύνδεση δεδομένων
- Ερευνητικά ενδιαφέροντα
 - Ψηφιακή πολιτιστική κληρονομιά
 - Αρχές FAIR και Ανοιχτή Επιστήμη (Open Science)
 - Υποδομές γνώσης και Ψηφιακά Δίδυμα

Εικόνα που δημιουργήθηκε με ΤΝ [ChatGPT, 10/2026]⁵

Στόχοι μαθήματος

- Στο τέλος του μαθήματος θα μπορείτε να:
 - αναγνωρίζετε είδη ψηφιακών πόρων και τις προκλήσεις διαχείρισής τους
 - εφαρμόζετε τα στάδια του κύκλου ζωής της ψηφιακής επιμέλειας
 - περιγράφετε πόρους με πρότυπα μεταδεδομένων (Dublin Core, XML)
 - οργανώνετε και δημοσιεύετε μια ψηφιακή συλλογή και έκθεση (Omeka)
 - αξιολογείτε κριτικά μεταδεδομένα, και όσα παράγονται με TN
 - τεκμηριώνετε τις επιλογές σας με βάση τις αρχές FAIR και CARE

Διάρθρωση μαθήματος

Επικοινωνία μαθήματος

- Μέσω [eclass](#)
 - Διαφάνειες διαλέξεων
 - Ανακοινώσεις
 - Εργασίες
- Απαραίτητη εγγραφή!

Βιβλιογραφία

- Digital Preservation Handbook, 2nd Edition,
<https://www.dpconline.org/handbook>, Digital Preservation Coalition © 2015.
- Digital Curation Reference Manual,
<https://www.dcc.ac.uk/resources/curation-reference-manual>,
Digital Curation Centre.
- Διαφάνειες διαλέξεων
- Επιλεγμένα επιστημονικά άρθρα (θα δίνονται στις διαλέξεις)

Βαθμολόγηση μαθήματος

10%

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Η συμμετοχή σας κατά τη διάρκεια των διαλέξεων θα βαθμολογηθεί με βάρος 10% του τελικού βαθμού

20%

ΑΣΚΗΣΗ

Η άσκηση που θα σας ανατεθεί θα βαθμολογηθεί με βάρος 20% του τελικού βαθμού

70%

ΕΡΓΑΣΙΑ

Η εργασία που θα σας ανατεθεί θα βαθμολογηθεί με βάρος 70% του τελικού βαθμού (περιεχόμενο και παρουσίαση)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πληροφορίες μαθήματος

Εισαγωγή στους Ψηφιακούς Πόρους

1. Ψηφιακοί Πόροι

Πριν τους ορισμούς...

- Σκεφτείτε έναν ψηφιακό πόρο που χρησιμοποιήσατε σήμερα
 - Τι είδους πόρος είναι;
 - Ποιος τον δημιούργησε και ποιος τον διατηρεί;
 - Μπορείτε να τον βρείτε ξανά; Να τον μοιραστείτε;
 - Θα υπάρχει σε 10 χρόνια;

”

Ψηφιακοί πόροι ονομάζονται οι πόροι εκείνοι των οποίων η δημιουργία και ο σχεδιασμός έχει πραγματοποιηθεί με ψηφιακά μέσα ή έχουν μετατραπεί από αναλογική σε ψηφιακή μορφή.

Είδη Ψηφιακών Πόρων

- Πολλαπλοί τύποι, ανάλογα με τη θεώρηση
- Σκοπιές:
 - μορφότυπος
 - περιεχόμενο
 - σκοπός που εξυπηρετούν
 - τρόπος πρόσβασης

Κειμενικοί Πόροι

- Έγγραφα κειμένου
- Ψηφιοποιημένα ή αμιγώς ψηφιακά βιβλία και περιοδικά
- Εκθέσεις και αναφορές
- Κείμενα ιστοσελίδων

Χαρακτηριστικά:

- Αποδοτική **ευρετηρίαση** (indexing) και αναζήτηση στο περιεχόμενό τους
- Οργάνωση σε κοινούς μορφότυπους (formats), π.χ. csv, txt, docx, odt
 - Προσπελάσιμοι από ελεύθερα εργαλεία λογισμικού
- Εύκολος διαμοιρασμός

Κειμενικοί Πόροι - II

- Δυνατή η απομακρυσμένη πρόσβαση μέσω διαδικτύου
 - Μικρός όγκος αρχείων
 - Διάθεση μέσω ιστοσελίδων, βάσεων δεδομένων, ψηφιακών βιβλιοθηκών
 - Χρήση κατάλληλων **μεταδεδομένων** (metadata) για αύξηση ευρεσιμότητας (findability)
- Εύκολη αλλαγή και ενημέρωση περιεχομένου
- Πνευματικά δικαιώματα

Πολυμεσικοί Πόροι

- Περιέχουν (ή και συνδυάζουν) ήχο, εικόνα, κίνηση, διάδραση
 - Εμπλέκουν πολλαπλές αισθήσεις
 - Π.χ. αρχεία ήχου, αρχεία εικόνας, βίντεο, ποντκαστ, διαδραστικές παρουσιάσεις
 - Ελκυστικοί για χρήστη/ακροατήριο
- Οργανωμένοι σε πολλαπλούς μορφότυπους
 - Ήχος: mp3, wav, aac, aiff, κλπ.
 - Εικόνα: jpeg, png, tiff, pdf, gif, κλπ.
 - Βίντεο: mp4, avi, mov, flv, wmv, κλπ.
- Προσπέλαση από ελεύθερο λογισμικό;

Πολυμεσικοί Πόροι - II

- Συνήθως μεγάλο μέγεθος αρχείων
 - Αυξημένες απαιτήσεις αποθηκευτικού χώρου
 - Δυσκολία διαμοιρασμού
- Προκλήσεις προσβασιμότητας (accessibility)
 - Συχνά μέσω ψηφιακών πλατφορμών, π.χ. [YouTube](#)
- Απομακρυσμένη πρόσβαση απαιτεί υψηλή ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο
- Αυξημένες απαιτήσεις στο υλισμικό (hardware)
- Ανάγκη "φροντίδας" για αποφυγή ψηφιακής υποβάθμισης πόρου
 - Ψηφιακή [διατήρηση](#) (digital preservation)

Διαδραστικοί Πόροι (Interactive)

- Απαιτούν τη συμμετοχή και διάδραση του χρήστη
 - Π.χ. κουίζ, εκπαιδευτικά παιχνίδια, προσομοιώσεις
- Δυναμική έκθεση/προβολή του περιεχομένου
 - Σενάρια εκτέλεσης
 - Επιλογή
- Απαιτούν ισχυρή τεχνολογία: λογισμικό & υλισμικό
 - Υψηλή εξειδίκευση
 - Κόστος
 - Χρόνος

Δεδομένα και Βάσεις Δεδομένων

- Πηγαία δεδομένα (μη επεξεργασμένα), π.χ.
 - στοιχεία δοσοληψιών της τράπεζας X για τον μήνα Αύγουστο 2026,
 - στοιχεία χρήσης της ιστοσελίδας Y για το έτος 2025
- Διάκριση βάσει οργάνωσης: αδόμητα, ημι-δομημένα, δομημένα
- Βάσεις δεδομένων
 - Συλλογές δεδομένων με δομημένη οργάνωση
 - Εξυπηρετούν στην ανάλυση και αποδοτική διαχείριση των δεδομένων

Αρχεία - Συλλογές - Βιβλιοθήκες

- Μορφές οργάνωσης ψηφιακών πόρων με διαφορετικό σκοπό, περιεχόμενο και κοινό.
 - Αναλυτικά στην 3η Διάλεξη

Άλλοι ψηφιακοί πόροι

- Λογισμικό και εφαρμογές
- Πόροι κοινωνικών δικτύων
- Πόροι επικοινωνιών
 - Κώδικας προγραμματισμού, βιβλιοθήκες API
- Τρισδιάστατα μοντέλα (π.χ. μνημείων, αντικειμένων)
- Χωρικά δεδομένα (GIS)
- Περιεχόμενο που παράγεται με ΤΝ (κείμενο, εικόνα, ήχος)
- Υβριδικοί πόροι

Ένα παράδειγμα, τέσσερα ζητήματα

Συλλογή Χαρτών, Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων

- Πρόσβαση: ποιος μπορεί να τη δει, από πού, υπό ποιους όρους;
- Διαλειτουργικότητα: μπορεί το περιεχόμενό της να συνδεθεί με άλλες συλλογές;
- Κλιμάκωση: τι θα γίνει αν διπλασιαστεί ο όγκος της;
- Διατήρηση: τι χρειάζεται για να είναι διαθέσιμη σε 20 χρόνια;

Πρόσβαση

- Αδιάλειπτη πρόσβαση απαραίτητη για χρήση των ψηφιακών πόρων
- Τοπική / απομακρυσμένη
- Κατάλληλο λογισμικό για προσπέλαση
 - Ανοιχτό; Εμπορική άδεια;
- Επιτρέπει διάχυση και διαμοιρασμό
 - Συνεργατική πρόσβαση

Διαλειτουργικότητα

- Δυνατότητα ανταλλαγής ψηφιακών πόρων και πληροφοριών ανάμεσα σε συστήματα
 - Τι προσφέρει;
 - Διαμοιρασμό πόρων, ροή πληροφορίας μεταξύ συστημάτων
 - Συνεργατικότητα
 - Αδιάλειπτη πρόσβαση
 - Επανάχρηση πόρων
 - Εμπλουτισμός πόρων μέσω διασύνδεσης με άλλες πηγές
- αύξηση αξίας

Διαλειτουργικότητα

- Πώς επιτυγχάνεται;
 - Κοινά πρότυπα και σχήματα μεταδεδομένων
 - Ελεγχόμενα λεξιλόγια
 - Ανοιχτοί μορφότυποι
 - Πρωτόκολλα και APIs ανταλλαγής (π.χ. OAI-PMH)

Κλιμάκωση

- Ικανότητα διαχείρισης αυξανόμενου όγκου πληροφορίας, χωρίς να μειώνεται η απόδοση
 - Τεχνολογίες αιχμής: δημιουργία συνεχώς αυξανόμενων αναγκών
- Η αποδοτική διαχείριση αυξημένου όγκου πόρων αποτελεί πρόκληση
 - πολυπλοκότητα
 - κόστος
 - διασφάλιση ακεραιότητας πόρων

Διατήρηση

- Διασφάλιση μακροχρόνιας πρόσβασης και χρήσης ψηφιακών πόρων
 - Αντιμετώπιση τεχνολογικών αλλαγών
- Προκλήσεις ψηφιακής διατήρησης
 - Παρωχημένοι μορφότυποι
 - Υποβάθμιση ή αστοχίες υλικού
 - Φθορά δεδομένων
 - Αναγκαία χρήση κατάλληλων μεταδεδομένων
 - Αύξηση ευρεσιμότητας
- Απαραίτητη η κατάρτιση στρατηγικής ψηφιακής διατήρησης

Συζήτηση

Είναι η απάντηση ενός chatbot ψηφιακός πόρος;

- Μπορείτε να τη βρείτε ξανά αύριο;
- Μπορείτε να παραπέμψετε σε αυτή;
- Ξέρετε από πού προέρχεται η πληροφορία της;
- Ποιος είναι ο δημιουργός της;

Λύσεις σε ζητήματα χρήσης και
αξιοποίησης των ψηφιακών πόρων και
στρατηγικές αντιμετώπισης των
προκλήσεων μας δίνει η
Ψηφιακή Επιμέλεια (Digital Curation)